

Рис. 7. Зона відсутнього фрагменту протекторної частини, яка має масивну сплутаність та збільшену сажність гумового шару

Виявлені сліди дали змогу дійти висновку щодо внутрішнього дефекту шини у вигляді розшарування в зоні бандажу через прокол, який утворився задовго до ДТП та призвів до утворення локальної зони перетирання шарів шини з нагрівом, з чого й почався відрив протектору.

Сукупно результати дослідження дали змогу дійти висновку про причину та механізм руйнування колеса:

- а) розгерметизація колеса відбулася в результаті сходу бортового кільця шини з полки диску під час поперечного навантаження, яке утворилося через занос автомобіля в умовах ДТП;
- б) даному сходу передували відрив фрагментів протектора із шини під час повздовжнього руху автомобіля безпосередньо перед його заносом;

в) причиною відриву протектора із шини став її розігрів, який був створений комплексом дії таких установлених факторів:

- нерівномірною стертістю внутрішньої плечової зони шини, що виникла внаслідок тривалої експлуатації з несправною підвіскою автомобіля задовго до ДТП;
- внутрішніми дефектами шини у вигляді розшарування в зоні бандажу через прокол, яке утворилося також задовго до ДТП;
- значною для зимової шини у фактичному (з дефектами) стані швидкістю руху автомобіля (експертами було встановлено за даними схеми до протоколу огляду місця ДТП, що швидкість автомобіля перевищувала 130 км/год.).

Усі причини, що призвели до руйнування колеса, об'єктивно могли бути або своєчасно виявлені (дефекти шини та підвіски), або недопущені водієм (перевищення швидкості).

Застосування комплексу сучасних методів та технологій при дослідженні пошкодженого автомобільного колеса дало змогу розв'язати питання щодо причини дорожньо-транспортної пригоди та можливості у водія попередити руйнування шини.

Перелік джерел посилання

1. Експертне дослідження шин транспортних засобів : метод. рекомендації / М. С. Корчан та ін. Харків, 2005. 92 с.
2. Транспортно-трасологічна експертиза у справах дорожньо-транспортних пригод (діагностичні дослідження). Вип. 1. 1988. 100 с.

Щодо питання протидії інформаційній війні в інформаційному просторі України

Валерія Онацька,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3150-6971>, e-mail: valeri44447@gmail.com

Тетяна Савкіна,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9903-7393>, e-mail: tsavkina@gmail.com

Анна Лиманська,

ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2238-3447>, e-mail: as5950177@gmail.com

Визначено форми та завдання інформаційної війни Російської Федерації проти українського суспільства, проаналізовано механізм її психологічного впливу, запропоновано окремі заходи протидії в інформаційному просторі України.

Ключові слова: інформаційна війна; психологічний вплив; інформаційний простір; наратив.

**Regarding the issue of countering information warfare
throughout the Ukrainian information space**
Valeriia Onatska, Tetiana Savkina, Anna Lymanska

The paper defines forms and tasks of information warfare of the Russian Federation against Ukrainian society, analyzes the mechanism of its psychological impact, and proposes separate countermeasures throughout the Ukrainian information space.

Keywords: information warfare; psychological impact; information space; narrative.

Ст. 17 Конституції України передбачено, що «...захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» [1].

Сьогодні інформаційну війну розглядають як найагресивнішу форму протиборства, проте у науковій літературі та нормативно-правових актах досі відсутнє визначення цього поняття.

Аналізували інформаційну війну як явище та її прояви в історичному аспекті, розглядали проблему впливу на масову свідомість людей такі науковці, як Л. Леонтьєва, М. Лібікі, Г. Лебон, Е. Фром, К. Юнг, Г. Ортега-і-Гассет, Ш. Сігеле та ін. [3].

У загальному вигляді інформаційну війну можна визначити як комплекс дій щодо використання, руйнування та спотворення інформації з метою зміни уявлення аудиторії про щось або сформувані такі знання, які будуть вигідними ворогові або опоненту. За механізмом дії інформаційної війни ми можемо споглядати через засоби масової інформації, медіа та інтернет-простір. Ці щоденні повідомлення здатні викликати сумніви та налаштовувати вороже по відношенню одне до одного, до чинної влади чи країни взагалі. Створення гострої та напруженої ситуації у державі під час вторгнення з боку іншої країни збільшує шанси ворога послабити суспільство, щоб воно не мало змоги чинити опір. Саме у такий спосіб діє Російська Федерація відносно українського суспільства.

Основні механізми ефективного психологічного впливу в пропаганді (на думку американських авторів): ігнорування очевидних фактів і аргументів противника; замовчування і неточність тлумачення подій; спотворення протилежних думок, фальсифікація.

Наведені механізми нині дуже популярні поміж користувачів різних соціальних мереж та платформ, адже саме вони є основними джерелами новин. Такі повідомлення користувачі сприймають як достовірну інформацію. Натомість

найпопулярнішими словами у телеграм-каналах є «інсайд», «чутки», «наше джерело повідомило», що свідчить про високий рівень анонімності користувачів цих платформ. Навіть коли виявляється, що їх «передбачення» не збулося, вони поводяться, ніби нічого не сталося, і пишуть: «у нас є новий інсайд». Такі джерела інформації створюють широке поле можливостей для пропагандистської діяльності країни-агресорки, яка через поширення викривленої інформації психологічно впливає на користувачів мереж.

На окупованих територіях України ситуація в інформаційному просторі є дуже складною, в певній мірі вона залежить від позиції місцевої влади. Російська Федерація намагається знищити довіру місцевого населення до українських інформаційних порталів, використовуючи механізми психологічного впливу в своїй пропаганді, неправомірно блокуючи діяльність українських ЗМІ, медіасистем та інтернет-ресурсів. Вона створює нові джерела пропаганди, на яких підміняють поняття на такі, які для них вигідні. За своїм змістом пропаганда — це поширення політичних або ідеологічних ідей, здійснюване з метою формування у мас певного політичного світогляду.

Росія як об'єкт пропаганди транслює ідеї відданості населення країни-агресорки своєму чинному режиму, расову гордість, віру в особливу російську місію, повну довіру до лідера держави.

Такі пропагандистські ідеї поширюють за допомогою технологій, які були докладно описані у книзі «Моя боротьба»:

- повтори (пропаганда має бути багато, вона повинна бути у всьому і завжди);
- доступність і ясність (інформація, яку пропагують, має бути максимально спрощеною);
- єдність ідеї (пропаганда завжди повинна повторювати одну й ту саму ідею);
- однозначність пропагандистської ідеї (в аудиторії не має бути вибору, його вже зроблено за аудиторію);
- орієнтація на емоції мас (ідеї мають звертатися до емоцій аудиторії);

- шок-ефект (пропаганда має приголомшувати і привертати увагу) [2].

Яскравим прикладом такої пропагандистської діяльності є неправомірне захоплення українських земель, яке росіяни називають визволенням або спасінням, виправдовуючи напад на Україну метою денацифікації, тим самим впливаючи на свідомість української аудиторії, провокуючи соціальну нестабільність, психологічно впливаючи на особовий склад ЗСУ, підриваючи віру в здатність держави захистити своїх громадян та маскуючи свої справжні політичні цілі.

Згідно з вимогою Роскомнагляду, під час підготовки матеріалів про спеціальну військову операцію на сході України всі російські ЗМІ зобов'язані користуватися інформацією лише з офіційних джерел. Видання можуть друкувати матеріали, у яких ці дії називано «нападом», «вторгненням» чи «оголошенням війни», тільки якщо це пряма цитата [5].

Провідним інструментом кремлівської пропаганди проти українського суспільства є наративи — певні історії, інтерпретації подій, які розповідають роками. Наратори використовують різні маніпуляції, щоб сформувати у цільової аудиторії необхідне бачення світу. Постійне просування одних і тих самих повідомлень різними каналами робить їх переконливими для аудиторії.

Основні антиукраїнські наративи:

- в Україні потужна русофобія (цей наратив російські медіа використовують, щоб виправдати перед світом агресію проти України та анексію Криму. Під «русофобією» мають на увазі «антиросійські зміни в освіті», «тотальна українізація», нібито заборона використання російської мови тощо);
- в Україні йде громадянська війна, яка почалася через спротив російськомовного населення Криму та Сходу, що дало Росії привід до втручання;
- Україна — маріонетка Заходу (західні країни використовують Україну у власних цілях, тільки тому вона продовжує існувати. Якщо Росія не впливатиме на Україну, то це неодмінно робитиме Захід);
- в Україні процвітає фашизм (прагнення українців до незалежності та самостійності подають як радикалізм і фашизм, Революцію Гідності трактують як державний переворот, у результаті якого до влади прийшов радикальний, націоналістичний уряд);
- Україна — це недодержава, або держава, яка не відбулася та не має реальних інституцій

(тому російський вплив є необхідним, оскільки дає змогу врегулювати хаос на українській території, до чого саме місцеве населення нібито не здатне) [5].

Через активне ведення інформаційної війни проти українського суспільства виникає нагальна потреба у запровадженні дієвої стратегії інформаційної безпеки українського інформаційного простору, основні завдання якої полягатимуть у захисті цінностей аудиторії, мінімізації спотворення відомостей і забезпеченні гарантій свободи в отриманні різних за своїм значенням і змістом відомостей. Тому виникає потреба для визначення на законодавчому рівні терміна «інформаційна війна», на рівні національного права необхідно закріпити заходи відповідальності, спрямовані на запобігання та поширення інформаційної війни, а також здійснити відповідні зміни в основних міжнародних актах. Також потребують регламентації та активного запровадження сучасні технологій інформаційного протидіювання, до яких належать:

- інформаційна асиметрія (здійснення контр-дезінформації або пропаганди);
- інформаційне домінування (наявність в інфосфері держави-противниці невідконтрольованих її масмедіа, громадських об'єднань, політичних сил);
- інформаційно-правове домінування (думка і голос максимальної кількості міжнародних організацій для швидкого реагування на інформаційні виклики та роз'яснення міжнародній громадськості власної точки зору);
- інформаційну залежність держави-противниці від безперервного надходження зовнішніх або альтернативних інформаційних ресурсів;
- створення громадських реєстрів ненадійних/підозрілих ресурсів;
- попередження власників інтернет-ресурсів про обмеження щодо поширення хибної, недостовірної інформації з рекомендацією про її знищення, якщо ця інформація завдає шкоди суб'єктам та об'єктам національної безпеки);
- стійкість державного апарату (зокрема, військова, поліцейська, економічна та нормативно-правова) [4].

Отже, на сьогодні українська аудиторія знає значного впливу, у певний час вона отримує спеціально підготовлену інформацію для поширення фейкової інформації, викривленням

реального стану речей і запуску запланованого ланцюга реакцій, що спричиняє зростання агресії в суспільстві, зниження рівня толерантності, протиставлення груп «ми» і «вони», нагнітання паніки та ін.

Швидка зміна воєнно-політичної ситуації навколо України свідчить про те, що законодавчі зміни зараз ускладнено, адже це вимагає тривалого часу, але вирішувати питання достовірності діяльності джерел інформаційного простору на рівні документів, змісту доктрин чи стратегій, які можна оперативно коригувати у випадку подальших радикальних змін зовнішньо- та внутрішньополітичної ситуації в Україні, цілком можливо.

Державні установи мають на законодавчому рівні проводити профілактичну та просвітницьку роботу серед українського суспільства щодо фільтрування поширення фейкової інформації. Людей потрібно навчати мислити критично, перевіряти будь-яку інформацію, керуватися даними офіційних, а не анонімних джерел, навчати відрізняти правду від маніпуляцій, адже стабільність та спокій в Україні залежать не лише від влади, а й від зважених дій кожного українця.

Місце і значення експертного оцінювання відповідності вебсайтів вимогам доступності

Дмитро Островерхов,

ТОВ «Агентство судових експертиз», м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0505-2788>, e-mail: agentstvoexpertiz@gmail.com

Досліджено проблематику доступу до вебресурсів людей з обмеженими можливостями. Проаналізовано чинне законодавство й державні стандарти України у сфері цифрової доступності. Узагальнено підходи до формування вимог щодо цифрової доступності. Визначено значення судового експерта у процесі забезпечення й дотримання вимог стандартів у сфері доступності.

Ключові слова: доступність, інклюзивність, безбар'єрність, судова експертиза, вебресурси, права людей з обмеженими можливостями.

Place and value of expert assessment of websites' compliance to "accessibility" requirements

Dmytro Ostroverkhov

The problems of access to web resources for persons with disabilities were investigated. The current Ukraine legislation and state standards in the area of digital accessibility were analyzed. Generalized approaches to the formation of requirements for digital accessibility. The forensic expert's value in the process of ensuring and compliance with accessibility standards was defined.

Keywords: accessibility, inclusiveness, barrier-free, forensic, web resources, rights of persons with disabilities.

Доступність інформації в інтернеті для всіх без винятку людей — це актуальне завдання, яке має на меті залучення людей з обмеженими можливостями до суспільного життя. Доступність — це відсутність бар'єрів і перешкод для

- Перелік джерел посилання**
1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змін. та доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 01.03.2023).
  2. Гитлер А. Моя боротьба. Харків, 2003. 704 с.
  3. Кіца М. Особливості реклами в українських інтернет-змі в умовах інформаційної війни. *Теле- та радіожурналістика*. 2015. Вип. 14. С. 170—174.
  4. Приоритетным направлением информационной безопасности является обеспечение наступательности, — Турчинов / Цензор. нет. 09.04.2015. URL: https://censor.net/ru/news/332083/prioritetnym_napravleniem_informatsionnoyi_bezopasnosti_yavlyaetsya_obespechenie_nastupatelnosti_turchinov (дата звернення: 01.03.2023).
  5. Толорая Л. Гібридна війна у медіапросторі Дніпропетровщини: як протистояти інформаційним загрозам / Суспільне. Новини. 21.02.2022. URL: <https://suspilne.media/202448-gibridna-vijna-u-mediaprostori-dnipropetrovsini-akprotistoati-informzagrozam> (дата звернення: 01.03.2023).